

Evoluční hledisko v sociální psychologii

PhDr. Denisa Denglerová, Ph.D.

Evoluce v psychologii

- Tichý předpoklad – přirozenost člověka nemá žádný význam v sociálních procesech
- Evoluční soc. psych. – tento předpoklad odmítá, přístup založený na principu přirozeného výběru
- Richard Dawkins: Sobecký gen
Richard Dawkins: Slepý hodinář
R. Wright: Morální zvíře

Základní pojmy

- Přírozený výběr – proces, v jehož rámci se určité charakteristiky častěji vyskytují v následujících generacích v důsledku toho, že svým nositelům umožňují lepší adaptaci na prostředí.
- Zdatnost – schopnost organismu předat větší podíl genů následujícím generacím než jiní jedinci

Altruismus

- Altruistické chování z pohledu biologie – jedinec posiluje zdatnost jiného jedince navzdory možné ztrátě či snížení vlastní zdatnosti
- Altruistické chování z pohledu psychologie – ochota jedince pomáhat jiné osobě, přestože měl možnost rozhodnout se jinak (nepomoci)
- Příbuzenský altruismus – koeficient příbuznosti (rodiče a potomci $r=0.5$, sourozenci $r=0.5$, sestřenice a bratřenci $r=0.125$) – riziko zneužívání nevlastního dítěte je 100x, výzkum společně plánovaných vražd z hlediska příbuzenských svazků

Reciproční altruismus

- 1971 Trivers – jak a proč si pomáhají nepříbuzní jedinci?
- Reciproční altruismus – funguje, pokud je pravděpodobné, že se příjemce pomoci v budoucnu zachová k poskytovateli také altruisticky (případně zřetězení), vyloučení jedinců, kteří pouze přijímají a neoplácejí
- Soutěživost x kooperace

Výběr partnera a rodové rozdíly

- Rodičovská investice – čas a úsilí, které rodič investuje do zajišťování výživy vajíčka a následně vyvíjejícího se potomka, výrazná nerovnováha v živočišné i lidské říši.
- Žena má vyšší rodičovskou investici – při neúspěchu přichází o víc
- Ženy při novém začátku více riskují, proto jsou opatrnější
- Muž usiluje o ženu, žena si více vybírá
- Výzkum:
 - Šel bys dnes se mnou na rande, schůzku?
 - Šel bys dnes ke mně domů?
 - Vyspal by ses dneska se mnou?
 - Výsledky muži – 50%, 69%, 75%
 - Výsledky ženy – 50%, 10%, 0%